

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXVII
Књига 55

Нови Сад, новембар 1995
Број 11

САДРЖАЈ

Тема Гласника:

АДВОКАТУРА ПРЕД НОВИМ ЗАКОНОМ

АДВОКАТУРА

Слободан Бељански

Адвокатура под надзором / 425

Душан Гајић

Ортачко адвокатско друштво / 431

РАСПРАВЕ

Радислав Рајић

О контрадикторности Закона о висини
стопе затезне камате са чланом 278.
став 1. Закона о облигационим
односима / 443

ПРИКАЗИ

Др Станко Пихлер

Момчило Грубач: Кривично процесно
право / 446

Др Радивој Степанов

Маријана Пајванчић: Правно
нормирање / 448

КАТЕДРА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Станислав Новаковић

Предавање и расправа о ревизији Закона
о кривичном поступку / 450

ХРОНИКА / 452

ПРАКСА

Кривично право — Привредно право / 455

IN MEMORIAM

Милорад Ботић

Стеван М. Слијепчевић (1912—1995) / 459

САОПШТЕЊА

Са седнице Управног одбора АКВ / 460

Указом Председништва СФРЈ бр. 64 од 12. јула 1988,
поводом 60-годишњице излажења,
„ГЛАСНИК” Адвокатске коморе Војводине
о д л и к о в а н
Орденом заслуга за народ са сребрном звездом

CONTENTS

Topic of Glasnik: BAR FACING A NEW LAW

BAR

Slobodan Beljanski

BAR under the control / 425

Dušan Gajić

Partnership of lawyers / 431

DISCUSSIONS

Radislav Rajić

On the conflict of the The law on legal
interest with article 278 paragraph 1 of the
Law on obligations / 443

REVIEWS

Stanko Pihler, Ph.D.

Momčilo Grubač: Law on Criminal
procedure / 446

Radivoj Stepanov, Ph.D.

Marijana Pajvančić: Legal regulations / 448

CATHEDRA OF THE VOJVODINA BAR ASSOCIATION

Stanislav Novaković

Lecture and debate about revision of Law of
guilt process / 450

CHRONICLE / 452

CASELAW

Criminal Law — Commercial Law / 455

IN MEMORIAM

Milorad Botic

Stevan M. Slijepčević (1912—1995) / 459

NOTICES

From the meeting of the Management Board of the Vojvodina Bar Association / 460

АДВОКАТСКА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Основана 1921. у Новом Саду

*ГЛАСНИК
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ*

Покренут 1. јуна 1928.

Главни и одговорни уредници

Др Косџа Мајински (1928—1932), др Никола Николић (1933—1936), др Василије Сџанковић (1936), др Славко М. Ђирић (1937), Владимир К. Хаџи (1937—1941), Милорад Бојић (1952—1972), Сава Савић (1973—1987), Мирослав Здјелар (1987—1994)

Уређивачки одбор

СЛОБОДАН БЕЉАНСКИ

главни и одговорни уредник
адвокат у Новом Саду

Др Енике Веї, адвокат у Новом Саду, Милан Добросављев, адвокат у Новом Саду, др Јанко Кубињец, адвокат у Бачком Петровцу, Срђан Миковић, адвокат у Панчеву, Пребрај Веселиновић, адвокат у Новом Саду, Радивоје Јовић, адвокат у Новом Саду

Технички уредник

Мирјана Јовановић

Адреса Уредништва

21000 Нови Сад, Змај Јовина 20/І. Телефон: 021/29-459

Рукописи се не враћају

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXVII
Књига 55

Нови Сад, новембар 1995
Број 11

АДВОКАТУРА

Слободан Бељански
адвокат у Новом Саду

АДВОКАТУРА ПОД НАДЗОРОМ*

Од 7. септембра 1995. године пред Савезном скупштином налазе се два предлога Закона о адвокатури. Први је утврдила Савезна влада, а други, који формално потиче од групе посланика, представља усаглашени предлог Савеза адвокатских комора Југославије¹. Предлози су се нашли пред Савезном скупштином на основу чл. 79. Устава СР Југославије и предлога републичких скупштина да се односи у области адвокатуре уреде савезним законом.²

У структури и методологији предлога нема значајнијих разлика. И у садржају има више подударних или сличних решења. Оба предлога одређују адвокатуру као независну и самосталну професионалну делатност. Оба допуштају могућност оснивања адвокатских предузећа, која имају својство правног лица и на рад могу да примају и адвокате (Владин Предлог их назива „ортачка адвокатска друштва“, а Предлог групе посланика „адвокатске фирме“). Оба дају

* Рад примљен: 13. XI 1995.

¹ Крајем септембра 1995. и посланик, гђа М. Гојковић, предала је свој Предлог закона о адвокатури, који се од Предлога групе посланика разликује утолико што предвиђа за Црну Гору две уместо једне адвокатске коморе, а за Србију седам уместо девет адвокатских комора. Како број адвокатских комора, иако није без значаја, сам по себи неће бити предмет нашег разматрања, надаље ћемо говорити само о предлозима Владе и групе посланика.

² Одлуку о томе Скупштина Републике Црне Горе донела је на заседању 7—9. октобра 1993. године, а Народна скупштина Републике Србије на заседању 14. јула 1994. године.

адвокатским коморама јавна овлашћења, која се састоје од одлучивања о праву и престанку права на бављење адвокатуром и од вођења именика адвоката, адвокатских приправника и ортачких адвокатских друштава одн. фирми (Предлог групе посланика овоме додаје још и организовање пружања бесплатне правне помоћи). Оба предвиђају судску заштиту против коначних одлука о одбијању или поништавању уписа и изрицању дисциплинске мере брисања из именика. Најзад, оба одређују да Адвокатска комора Југославије доноси Кодекс професионалне етике адвоката и представља адвокате и адвокатске коморе пред међународним организацијама.

У предлозима, међутим, постоје и значајне разлике.

У првом реду, за разлику од Владиног Предлога, Предлог групе посланика изричито каже да послове професионалног пружања правне помоћи могу обављати само адвокати.

У односу на Владино Предлог, Предлог групе посланика уводи и неколико додатних услова за упис у именик адвоката: а) најмање две године праксе у својству адвокатског приправника или на правним пословима у правосудним органима, или најмање шест година праксе на правним пословима у другом државном органу, предузећу или другом правном лицу, од којих последња година у правосудним органима или адвокатури; б) непостојање разлога који би указивали да кандидат није достојан поверења за бављење адвокатуром, при чему се недостојност односи на лице чији дотадашњи живот и понашање не указују да ће савесно обављати адвокатску делатност или чији би пријем нарушио углед адвокатуре; в) протек од најмање две године од престанка функције у правосудју или управи, за отварање или преселење канцеларије на подручје окружног суда на коме је функција обављана; г) располагање пословним простором и материјалним условима за рад.

Оба предлога допуштају држављанину стране државе, који по праву те државе испуњава услове за бављење адвокатуром, да се, уз услов реципроцитета, упише у именик адвоката. Предлог групе посланика иде корак даље па ово право условљава и активним владањем српским језиком и полагањем испита о познавању правног система СР Југославије, али уједно дозвољава страном држављанину који јесте адвокат а овде није уписан у именик адвоката, да, уз услов реципроцитета, обавља адвокатске послове на територији СР Југославије.

За разлику од Предлога групе посланика, Владино Предлог признаје право професорима правног факултета на позитивноправним предметима да се упишу у именик адвоката и без положеног правосудног испита.

У Предлогу групе посланика установљен је посебан имунитет за адвоката, који им гарантује да не могу бити притворени због кривичног дела у вези са адвокатском дужношћу без одобрења већа надлежног суда. У Владином Предлогу, уместо овога, постоји само обавеза суда да адвокатску комору републике обавести о одређивању

притвора против адвоката, против кога је покренут поступак због кривичног дела учињеног у вези са адвокатском дужношћу.

Владин Предлог уопште не садржи дефиницију адвокатске коморе нити одредбу да ова има својство правног лица. С друге стране, Предлог групе посланика одређује адвокатске коморе као обавезне, професионалне и самосталне организације адвоката, које имају својство правног лица и чији су чланови сви адвокати уписани у именик адвоката на подручју за које је адвокатска комора основана. Владин Предлог препушта републичким коморама да статутима уреде територијалну организацију за подручје једног или више окружних судова, док Предлог групе посланика означава и називе обе републичке коморе и свих девет комора које сачињавају Адвокатску комору Србије, укључујући ту, са њеним досадашњим називом, и Адвокатску комору Војводине. Владин Предлог јавна овлашћења даје само републичким коморама, а Предлог групе посланика таква овлашћења утврђује као изворно право сваке коморе. Најзад, Владин Предлог уводи управни надзор, одн. давање сагласности савезног органа надлежног за послове правде на оне делове статута у којима је утврђен начин вршења јавних овлашћења. Овакав надзор у Предлогу групе посланика није предвиђен.

Владином Предлогу могу се упутити озбиљне замерке.

Задржаћемо се на пет најважнијих.

а) Пружање професионалне правне помоћи није поверено искључиво адвокатима. Предлагач ово правда чињеницом да републике нису на савезну државу пренеле право уређења правне помоћи у целини, већ само у области адвокатуре. Аргумент није прихватљив. У члану 68. Савезног устава прописано је да правну помоћ пружа адвокатура, не и неко други. Пропозиција је императивна и лимитативна и не допушта алтернативе. Ако се материја у области адвокатуре нормира целовито, а такво овлашћење јесте пренето на савезну државу, тада се једноставно не може заобићи нормативно уређење питања од кога у највећој мери зависи значај адвокатског позива: да ли професионално пружање правне помоћи припада само адвокатури или га адвокатура дели са другим субјектима, са којима би тада делила и друштвену одговорност за квалитет те помоћи. Република Србија нема уставну обавезу да уведе више од једног облика правне помоћи. У члану 72. Устава Републике Србије прописано је само то да република заштиту у остваривању и заштити слобода и права човека уређује и обезбеђује, без назнаке врсте и квантитета њених форми. Препуштајући адвокатуру савезној регулативи републике су пристале и на могућност да се адвокатури ово право призна као искључиво право, како, уосталом, Савезни устав и налаже. Евентуална дискрепанција између републичких устава и Савезног устава не би укидала садржај права утврђен Савезним уставом. У члану 115. Савезног устава прописано је да устав и закони република чланица морају бити у сагласности са Уставом СРЈ, а да закони и остали прописи у републикама морају бити у сагласности са савезним

законом. Са аспекта целисходности није потребно посебно образлагати да адвокатура једина располаже професионалним потенцијалом и унутрашњим механизмима контроле, који омогућавају потребан ниво стручности и савесности за овако важну друштвену функцију.

б) За бављење адвокатуром постављени су само општи и искључиво формални услови: држављанство, правосудни испит, пословна способност, неосуђиваност за кривична дела која би некога чинила недостојним за адвокатски позив и непостојање радног односа или другог професионалног ангажмана (изузев у научној, педагошкој, преводилачкој, уметничкој, публицистичкој, хуманитарној и спортској области). Под маском демократичности, брзоплето се хвалећи да није употребио ниједан услов „који би асоцирао на било какав вид 'подобности'”, предлагач је један особен, тежак и изнад свега одговоран позив учинио толико обичним и отвореним да му је, заправо, одузео сваки релевантан друштвени статус и професионални ауторитет. При том, предлагач ипак оперише појмом „достојност”, мада у модалитету који његове строго формалне критеријуме „отвара” на потпуно контрадикторан начин. У члану 9. Владиног Предлога даје се могућност за одлагање доношења одлуке о упису, не само због вођења кривичног поступка, већ и до окончања поступка за тежу повреду радне дужности, која би кандидата чинила за адвокатски позив недостојним. Како изрицање дисциплинске мере за повреду радне дужности, ма каква ова била, не представља препреку за упис, предложени пропис двоструко је противречан: с једне стране, он омогућава одлагање уписа због вођења поступка чији исход ни на који начин не може утицати на право на упис, а, с друге стране, проширује феномен недостојности, изводећи га испод окриља кривичног дела и кривичне одговорности и дајући му, посредно, одлике шире социолошке или моралне категорије, коју иначе, саму за себе, не признаје као критеријум за упис. Уз то, предлагач се није устручавао ни од нетачних тврдњи, попут оне да су предложене одредбе „аналогне приступу који је усвојен за обављање правосудних функција”. Из Закона о судовима, међутим, видимо да се за избор у звање судије, осим општих услова, захтева да кандидат „ужива углед за вршење судијске функције” и да има одређено искуство на пословима правне струке, које је и за суд најнижег ранга за годину дана дуже од приправничног стажа, а за Врховни суд се протеже све до 12 година. Према схватању предлагача, упркос оваквом „аналогном приступу”, у адвокатуру се, очигледно, може и без угледа и без искуства. Штавише, у адвокатуру може и онај ко се својим радом и понашањем, осим ако је правноснажно осуђен за кривично дело одређене врсте, најгрубље огрешио о интересе адвокатуре, па чак и о основне моралне вредности. Под наивним изговором да је бежао од компромитованог мерила „подобности” предлагач је лишио свих вредносних мерила и отуда деградирао позив који би грађанима и правним лицима требало да буде једини или главни ослонац у заштити и остваривању слобода, права и других правних интереса.

Високи степен одговорности једног занимања и одсуство сваког озбиљнијег критеријума за приступ у то занимање или не могу ићи заједно или не могу довести до добрих резултата. А резултати су већ данас забрињавајући. Адвокатура у великој мери постаје извор свако-врских злоупотреба, а многим постаје и покриће за неадвокатске и са адвокатуром неспојиве послове. Последица законодавчевог „либерализма” свакако је и прелазак у адвокатуру бројних кадрова из судства, тужилаштва и полиције, од којих је један део, прилику да канцеларију може ех темпоре да отвори у месту службовања, искористио да би се клијентима, уместо знањем и искуством, препоручио својим везама и непрофесионалним утицајима. Ни сада, иако поучен лошим искуством, предлагач не дира у ову привилегију.

в) Штавише, предлагач се посебно постарао да осигура отворену флукуацију. Владин Предлог предвиђа да савезни орган надлежан за послове правде даје сагласност на статуте адвокатских комора „у делу у коме је утврђен начин вршења јавних овлашћења”. Наравно, професија којој су и Устав и закон гарантовали самосталност и независност, а иначе је посебан чинилац правосуђа, не може бити подвргнута контроли од стране извршне власти, без нарушавања њених основних својстава — самосталности и независности. На меће се, зато, питање шта је сврха ове контроле? Вођење именика свакако није, јер представља рутински технички посао за чије уређење власт нема разлога да буде заинтересована. Произилази да је надзор уведен само због другог јавног овлашћења — одлучивања о праву и престанку права на бављење адвокатуром. У образложењу Предлога предлагач сам каже да су услови за упис стриктно одређени и да се мимо наведених „не могу прописивати нити посредним тумачењем увидити нови, нити проширивати прописани”. Јасно је, дакле, да је контрола извршне власти постављена само ради одржавања широких могућности за упис и осујећивања сваког суштинског арбитрирања адвокатских комора, уколико би ове покушале да услове за упис квалификују било каквим додатним супстантивним пропозицијама. На тај начин извршна власт поставља се као чувар некритичке приступачности позива, који би, судећи по улози и дужностима које су му поверене, требало да буде ексклузиван и тешко достижан. Осим тога, искључујући за адвокатуру проверу достојности, а постављајући за судије захтев да „уживају углед”, предлагач не показује да је искоренио критеријум политичке „подобности”, који адвокатура никада за себе није ни тражила, већ да та дистинкција значи да је „подобност”, вербално камуфлирана појмом „углед”, за судије и даље задржала политичко обележје, или је бар са том сврхом остављена у приправности.

г) Поглавље Закона које би требало да говори о адвокатским коморама названо је „Поверавање јавних овлашћења”. Предлагач је избегао да дефинише шта су адвокатске коморе. Изузев Адвокатске коморе Југославије он не именује ниједну другу комору; чак и републичким коморама даје само генеричку ознаку, а не назив. Сва права поверена су републичким коморама и Адвокатској комори

Југославије. Републичким коморама остављена је могућност да статутотом уреде „територијалну организацију комора за подручје једног или више окружних односно виших судова који врше јавна овлашћења”. Ово „који” граматички се односи на судове, што је бесмислено. Пошто ти „облици” у Предлогу нису названи коморама, нити је републиким коморама дато право да им дају својство правног лица, може се закључити да је предлагач на уму имао само пукe испоставе са извршним компетенцијама, без икакве самосталности. Последица оваквог нормирања била би и престанак постојања Адвокатске коморе Војводине, најстарије и по општем признању најбоље организоване коморе на територији СР Југославије, уколико је по свом нахођењу и са непознатом надлежношћу, поново не оснује Адвокатска комора Србије! Оставимо ли по страни одсуство слуха за традицију и вредности, не можемо се отети утиску да је незасита политичка глад за централизацијом, без икакве потребе пренета и у адвокатуру, са добрим изгледима да је уназади, као што је већ уназадила политички живот и привреду.

д) У прелазним и завршним одредбама предвиђено је да Закон ступа на снагу у року од 60 дана и да су адвокатске коморе дужне да у року од шест месеци од ступања Закона на снагу, са Законом ускладе своје статуте и опште акте. Рок у коме је република адвокатска комора дужна да уреди своју територијалну организацију није одређен, с обзиром да се ради о праву а не о обавези. Док Закон не ступи на снагу Адвокатска комора Србије не може ни оснивати друге коморе, па ни Адвокатску комору Војводине. Остало је, дакле, отворено питање шта ће, до евентуалног оснивања нових комора на територији републичких комора, бити са субјективитетом, имовином, правима и обавезама досадашњих комора. *Stricto iure*, ове би коморе престале да постоје, њихово би чланство остало без статуса, а њихова би имовина постала општинска. Намерно или случајно предлагач је изоставио прелазну одредбу по којој би, до нове територијалне организације, досадашње коморе наставиле да раде са истим овлашћењима.

Мада неупоредиво бољи, ни Предлог групе посланика није лишен слабости. Нејасно је због чега би само републичке коморе представљале адвокате пред државним и другим органима, ако већ све коморе имају својство правног лица. Нејасно је и због чега се „оснивају” коморе које *ex lege* већ постоје? Права и дужности адвоката не утврђују се само законом и статутом, како се у овом Предлогу наводи, већ у ширем смислу и Кодексом професионалне етике (нпр. детаљно разрађена проблематика адвокатске тајне, забране рекламирања или односа према клијентима и другим субјектима).

Владин Предлог, међутим, представља главни проблем. Сада када наша држава очекује интеграцију у светску заједницу, Владин Предлог, овакав какав је, сачињен по моделу државне управе, застарео, рестриктиван тамо где би требало да буде либералан, а либералан тамо где би морао бити рестриктиван, уколико буде усвојен неће послужити као добра препорука.

Душан Гајић

саветник Савезног уставног суда у Београду

ОРТАЧКО АДВОКАТСКО ДРУШТВО*

Пре него се изврши сагледавање ортачког адвокатског друштва, као значајне новине, коју Савезна влада предлаже у Предлогу закона о адвокатури, потребно је дати краћи осврт на Уставом СРЈ утврђено место и улогу адвокатури у нашем правном поретку.

Одредбом члана 68. Устава СРЈ утврђено је да грађанима и правним лицима правну помоћ пружа адвокатура као самостална и независна делатност, у складу са законом.

Из ове одредбе Устава СРЈ као и из одредаба члана 77. Устава СРЈ произилази да уређивање адвокатске делатности није уређено као изворна законодавна надлежност савезног органа. Међутим, полазећи од значаја функције адвокатури, као самосталне и независне делатности, републике чланице, на основу овлашћења Савезне скупштине утврђене чланом 79. Устава СРЈ, предложиле су да се питање адвокатури уреди јединствено савезним законом. На основу тих предлога република чланица Савезна влада је утврдила Предлог закона о адвокатури и исти доставила Савезној скупштини на разматрање и усвајање.

Опредицење, да се ова значајна делатност уреди јединствено само се може поздравити, пошто је то једна од битних претпоставки од које зависи остваривање и заштита слобода и права човека и грађанина и свих других субјеката на читавом подручју СРЈ. Значај права на правну помоћ, која се пружа грађанима и правним лицима путем адвокатури као самосталне и независне делатности, не треба посебно истицати, али је нужно подсетити да није случајно, право на ту правну помоћ Уставом СРЈ утврђено у Одељак II Устава СРЈ који се односи на слободе, права и дужности човека и грађанина.

* Рад примљен: 21. IX 1995.

Тиме је, и формално, значај тог права добио своју специфичну тежину која од свих одговорних друштвених чинилаца захтева потпуну одговорност у стварању правних и других претпоставки које ће моћи обезбедити што потпуније остваривање тога права. Једна од тих претпоставки, како је већ наведено, представља и одређење одговорних органа да се адвокатура уреди савезним законом.

Како је циљ овог написа сагледавање ортачког адвокатског друштва, као једне од значајних новина у будућој адвокатској делатности, то ће овом приликом бити речи само о тој новини, а остали делови Предлога закона биће наведени само у делу који обезбеђује свеобухватније сагледавање самог предмета разматрања.

Кад су у питању облици кроз које се адвокатска делатност може у пракси обављати Предлогом закона утврђена су два основна облика: 1) адвокатска канцеларија и 2) ортачко адвокатско друштво. Адвокатска канцеларија нема посебан правни субјективитет, већ се заснива на индивидуалности сваког адвоката који у тој канцеларији пружа правну помоћ. Међутим, код адвокатске канцеларије предлажу се два „подоблика”: а) адвокатска канцеларија појединца (класични облик бављења адвокатуром) и б) заједничка адвокатска канцеларија више самосталних адвоката који своје међусобне односе самостално уређују. На обе ове канцеларије примењују се одредбе Предлога закона које се односе на адвоката, пошто и канцеларија почива на индивидуалном раду адвоката.

Но, кад је у питању други облик рада адвоката, тј. ортачко адвокатско друштво ситуација је далеко сложенија па се, због тога, то питање и уређује посебним одредбама Предлога закона.

Пре свега ортачко адвокатско друштво (даље: адвокатско друштво) има својство правног лица. То правно лице (предузеће) има делатност — адвокатску. Полазећи од овог основног обележја (предузеће, правно лице, делатност адвокатска) оно и намеће потребу да се то предузеће уклопи у општи систем који важи за сва остала предузећа, почев од регистрације код надлежног привредног суда, преко успостављања организације рада и пословања који важи за друга предузећа (плаћање пореза и других дажбина, формирања органа предузећа, обезбеђења статуса запослених као радницима у радном односу, престанак предузећа и др.). Међутим, специфичност адвокатске делатности и чињенице да се ради о потпуно новој форми рада и пословања за коју код нас нема још никаквог искуства, намећу потребу да се неке особине адвокатског друштва посебно уреде Законом о адвокатури.

Једна од основних специфичности адвокатског друштва, тј. овог предузећа, је и то што се Предлогом закона прописује да делатност тога предузећа може обављати само адвокат и да то предузеће може основати, такође, само адвокат. За разлику од других предузећа чији дијапазон делатности, за чије обављање су регистрована, је далеко шири, адвокатско друштво се може бавити само адвокатуром и ничим више, а послове пружања правне помоћи у адвокатском

друштву обављају само адвокати. Адвокатско друштво могу да оснују најмање два адвоката. Оснивачи су дужни да прибаве претходну сагласност адвокатске коморе републике која оцењује да ли је уговор о оснивању у складу са законом. Кад се прибави та сагласност адвокатско друштво се уписује у судски регистар, ако испуњава услове за оснивање тог облика предузећа. Уз захтев за регистрацију, поред података о којима ће бити накнадно речи, прилаже се и сагласност адвокатске коморе републике. Адвокатско друштво стиче право на бављење адвокатуром када се упише у судски регистар. То друштво је дужно да обавести адвокату комору републике о извршеном упису у судски регистар, најкасније у року од три дана од дана пријема решења надлежног суда, а ова комора је дужна да друштво упише у именик ортачких адвокатских друштава у року од 3 дана од дана пријема обавештења о упису друштва у судски регистар, и о томе обавести Адвокатску комору Југославије.

Адвокатско друштво, поред наведеног, према Предлогу закона, може примати у радни однос раднике за обављање административних, техничких, финансијских и других послова, као и адвокате. На ове раднике примењују се одредбе општих прописа о правима из радног односа, као и одредбе колективног уговора. Адвокат оснивач адвокатског друштва и адвокати запослени у том друштву дисциплински одговарају пред надлежним органом одређеним статутом адвокатске коморе републике. Тим статутом утврђује се и орган који је надлежан да покреће поступак за брисање адвокатског друштва из именика ортачких адвокатских друштава. Наведени поступак се може покренути:

- ако се адвокатско друштво непрекидно не бави адвокатуром дуже од једне године,
- ако адвокатско друштво поред адвокатуре почне да се бави и другом делатношћу,
- ако су оснивачу адвокатског друштва или адвокату запосленим у друштву изрицане дисциплинске мере, те услед тога поступање и пословање адвокатског друштва штети угледу адвокатуре.

Након доношења правоснажног решења о брисању из именика адвокатских друштава, надлежни орган одређен статутом адвокатске коморе републике покреће поступак за брисање адвокатског друштва из судског регистра.

Адвокатско друштво престаје са радом брисањем из судског регистра, на начин и из разлога утврђених наведеним законом и прописима који уређују престанак рада предузећа а одлуку о брисању адвокатског друштва из судског регистра суд доставља адвокатској комори републике и Адвокатској комори Југославије. Према Предлогу закона о адвокатури, поред наведеног прописано је и то да се на рад и пословање адвокатског друштва примењују одредбе

прописа којима су уређени оснивање, пословање и престанак рада предузећа, ако другачије није одређено наведеним законом.

Полазећи од наведеног потребно је сагледати одговарајуће одредбе о оснивању, пословању и престанку рада предузећа — ортакчког друштва — које се односе и на адвокатско друштво. Будући да је Савезна влада, такође, утврдила Предлог закона о предузећима и исти доставила Савезној скупштини на усвајање, то се намеће потреба да се сагледају одговарајуће одредбе тога закона за које је реално очекивати да ће бити усвојене кад и одредбе Закона о адвокатури.

Према Предлогу закона о предузећима (чл. 105) ортакчко друштво је друштво које се оснива уговором два физичка лица или више физичких лица која се обавезују да, уз сопствену неограничену солидарну одговорност за обавезе друштва, обављају одређену делатност под заједничком фирмом. На ортакчко друштво примењују се правила о уговору о ортаклукју, ако Законом о предузећима, односно уговором о оснивању друштва није другачије одређено (чл. 106).

Који су органи друштва?

Ортакчко друштво има директора, а у случајевима прописаним Законом о предузећима и надзорни одбор. Функцију директора може вршити један члан или више чланова којима је поверено пословодство. Уговором о оснивању ортакчког друштва утврђује се начин вршења функција других органа (скупштина, као орган власника; управни одбор, као орган управљања; директор, као орган пословођења; надзорни одбор, као орган надзора) кад се ти органи не бирају.

Шта се подноси уз пријаву за упис у регистар суда?

Пријава за упис у регистар суда, поред података о фирми (назив), делатности, седишту, заступницима, оснивачком улогу и основном капиталу, садржи и лично име, занимање и пребивалиште сваког члана ортакчког друштва.

Правни односи између чланова ортакчког друштва према предлозима оба закона (Закона о адвокатури и Закона о предузећима) углавном се уређују уговором о оснивању друштва, ако тим законима није другачије прописано. Наиме, ови односи се углавном уређују на начелу слободе уговарања. Члан ортакчког друштва, кад је у питању улог, може у друштво да уложи новац, ствари, права, рад или услуге. Вредност ствари и других неновчаних улога чланови друштва споразумно процењују и исказују у новцу. Ако није другачије уговорено чланови ортакчког друштва улажу једнаке улоге. Чланови ортакчког друштва, у вршењу послова друштва, дужни су да поступају с пажњом коју поклањају својим стварима и пословима и

одговорни су за штету коју проузрокују намерно или из грубе непажње. Члан ортакчког друштва има право да од друштва тражи накнаду трошкова које је имао у обављању послова друштва, а која су била неопходна с обзиром на околности пословања. Члан ортакчког друштва који свој новчани улог не уплати у року предвиђеном уговором о оснивању друштва, или новац који је примио за друштво не преда без одлагања друштву или новац друштва неоправдано потроши за себе, односно закасни са уношењем у имовину друштва других својих улога, дужан је да плати камату од дана кад је био дужан да уплати, односно кад је морао да преда новац или од дана кад је новац узео, односно да друштву надокнади причињену штету. Члан ортакчког друштва није обавезан да свој улог повећа изнад уговореног износа, нити да га, у случају смањења без његове кривице, допуни, али члан друштва нема право да без одобрења осталих чланова друштва смањи свој удео у друштву нити да свој улог повуче или отуђи, нити да га оптерети без сагласности осталих чланова друштва. Улог или његова новчана вредност може се повући само у случају престанка ортакчког друштва или чланског односа. Преношење улога међу члановима ортакчког друштва слободно је, ако уговором о оснивању друштва није друкчије одређено.

Последице кршења забране конкуренције

Члан ортакчког друштва не може бити запослен, односно бити прокуриста, у било ком другом предузећу, односно правном лицу исте или сродне делатности, или делатности која би могла бити конкурентна, нити могу бити предузетници који обављају такву делатност. Оснивачким актом може се утврдити да забрана кршења конкуренције траје и после губитка својства члана друштва, али не дуже од две године. Ако члан друштва прекрши наведену забрану конкуренције друштво може:

- изрећи престанак радног или другог уговорног односа;
- искључити члана из друштва;
- тражити брисање конкурентске делатности из регистра;
- тражити накнаду штете или уместо ове штете тражити:

- 1) препуштање послова друштву учињених за свој рачун као послова учињених за рачун другог предузећа;
- 2) преношење друштву користи из послова закључених за туђ рачун;
- 3) уступање друштву права из послова закључених за туђ рачун.

Захтев за накнаду штете застарева за 90 дана од дана сазнања за повреду забране кршења конкуренције, а најдоцније у року од три године од дана кад је учињена повреда.

У случају кршења забране конкуренције, поред наведеног права чланова друштва, не искључује се: право тих чланова да траже престанак друштва и да остварују друге захтеве на основу закона.

*Право на пословодство, обим пословодства
и начин вршења пословодства*

Сви чланови ортачког друштва имају право да воде послове друштва (даље: пословодство). Ако је уговором о оснивању друштва пословодство пренесено на једног члана или више чланова друштва, остали чланови друштва немају право на пословодство. Пословодство обухвата овлашћење за обављање правних послова и других радњи који се редовно врше при обављању делатности ортачког друштва. Правни послови који прелазе ова овлашћења могу се обављати уз сагласност свих чланова ортачког друштва, ако уговором о оснивању друштва није утврђено већинско одлучивање. Ако право на пословодство имају сви чланови друштва или више њих, сваки од тих чланова има право да поступа самостално, осим ако остали чланови друштва, овлашћени за пословодство, не уложе протест у складу са уговором о оснивању, у ком случају се од посла не мора одустати ако постоји опасност од одлагања. Ако је уговором о оснивању ортачког друштва одређено да чланови друштва, овлашћени за пословодство, могу поступати само заједно, за сваки посао потребна је сагласност свих чланова друштва овлашћених за пословодство, осим ако постоји опасност од одлагања. Члан ортачког друштва не може пренети право на пословодство на треће лице, осим ако је то предвиђено уговором о оснивању друштва или ако се с тим сагласе сви чланови друштва. Ако је наведени пренос пословодства дозвољен, члан ортачког друштва одговара само за избор лица на које је пренео пословодство. Уговором о оснивању ортачког друштва може се одредити да је члан друштва који је овлашћен за пословодство обавезан да уважава упутства других чланова друштва овлашћених за пословодство. Ако члан друштва сматра да упутства нису целисходна, о томе обавештава друге чланове друштва овлашћене за пословодство ради доношења одлуке, осим ако постоји опасност од одлагања. Члан ортачког друштва који је овлашћен за пословодство може одустати од пословодства, уз отказни рок утврђен уговором о оснивању друштва, а чланови ортачког друштва могу члану друштва ускратити право на пословодство у случају теже повреде дужности или неспособности за обављање пословодства, у складу са уговором о оснивању друштва. У доношењу одлуке сваки члан ортачког друштва има један глас, ако уговором о оснивању није другачије уређено. Чланови друштва доносе одлуке једногласно, ако уговором о оснивању друштва није предвиђено већинско одлучивање. Изузетно, у доношењу одлуке не учествује члан друштва на кога се одлука

односи. Прокура се може дати и опозвати сагласношћу свих чланова ортакког друштва овлашћених за пословодство.

*Увид у пословне књиџе, годишњи обрачун и расподела
добити и сносене губитка*

Члан ортакког друштва, овлашћен за пословодство, дужан је да осталим члановима друштва подноси извештаје о пословању друштва и да им, на њихов захтев, поднесе обрачун, а сваки члан друштва може се лично упознати с пословима друштва и има право увида у пословне књиџе и друге документе друштва. Ова права се не могу уговором о оснивању друштва ограничити. Друштво, на крају године саставља годишњи обрачун, којим се утврђује добит или губитак друштва, као и учешће сваког члана друштва у расподели добити или сносене губитака. Добит која припада члану друштва приписује се његовом уделу, ако је тако уговором о оснивању друштва утврђено, а учешће члана у губитку и подигнути новац у току пословне године одбијају се од његовог удела. Члан друштва не може бити искључен из добити или губитка друштва. Добит се расподељује међу члановима друштва у складу са уговором о оснивању друштва. При израчунавању дела добити који припада члану друштва узима се у обзир уплата улога коју је члан друштва извршио у току пословне године, сразмерно времену које је протекло од дана уплате. Ако је члан друштва у току године подигао новац по основу свога удела, при израчунавању дела добити који му припада узима се у обзир умањени износ, сразмерно времену које је протекло од дана подизања. Губитак друштва сnose чланови друштва, у складу са уговором о оснивању друштва. Сваки члан ортакког друштва има право да на терет сопственог удела подиже новац од друштва до висине утврђене уговором о оснивању друштва.

*Правни односи ортакког друштва и чланова друштва
према трећим лицима*

Члан друштва може пренети свој удео трећем лицу само уз сагласност осталих чланова друштва, а у том случају чланови ортакког друштва имају право прече куповине, у складу са уговором о оснивању друштва. Друштво заступа члан друштва коме је поверено пословодство, а уговором о оснивању могу се овластити и други чланови за заступање друштва. Ако више чланова заступа друштво, сваки заступник га заступа и потписује самостално, осим ако је уговором о оснивању друштва одређено колективно заступање. У случају да су изјава воље, позив, рекламација и слично учињени једном од чланова ортакког друштва овлашћених за колективно заступање, сматра се да су учињени друштву. Сваки заступник се

може одређи права на заступање у складу са уговором о оснивању друштва, а чланови друштва могу ускладити право заступања у случају теже повреде обавезе заступања или неспособности за заступање, у складу с уговором о оснивању друштва.

За обавезе друштва солидарно одговара сваки члан друштва својом имовином, без могућности супротног уговарања. Улог који је члан ортачког друштва пренео у својину друштва не може се користити као гаранција или за намирење потраживања поверилаца члана друштва. У случају престанка ортачког друштва или чланског односа, удео који припада члану друштва може се користити за намирење потраживања поверилаца члана друштва.

Ако поверилац поднесе захтев против члана ортачког друштва за обавезе друштва, члан друштва може поднети личне приговоре и приговоре које може истаћи друштво. Члан друштва може одбацити захтев повериоца док постоји право друштва да оспорава пуноважност правног посла који представља основ обавезе. Не може се извршити компензација потраживања ортачког друштва и трећег лица с једне стране и потраживања чланова друштва и тог лица, с друге стране. Члан ортачког друштва који накнадно приступи друштву одговара за обавезе друштва као и ранији чланови, без могућности супротног уговарања са дејством према трећим лицима.

Престанак ортачког друштва

Адвокатско друштво престаје са радом брисањем из судског регистра, како је већ наведено, на начин и из разлога утврђених Законом о адвокатури, али и на начин и из разлога утврђених прописима који уређују престанак рада предузећа. Разлози утврђени Предлогом Закона о адвокатури су већ претходно наведени па се не понављају. Разлози утврђени Предлогом Закона о предузећима су следећи:

— ако му је изречена мера забране обављања делатности због тога што не испуњава услове за обављање делатности, а у року одређеном у изреченој мери не испуни те услове;

— ако престају да постоје природни и други услови за обављање делатности;

— истеком времена за које је основано;

— одлуком скупштине, односно чланова;

— ако се број чланова сведе на један, а у року од шест месеци се суду који води регистар не пријави нови члан;

— ако се правоснажном одлуком суду утврди ништавост уписа у регистар;

— стечајем;

— ако се основни капитал друштва смањи испод минималног износа капитала прописано Законом о предузећима;

- спајањем са другим предузећем или поделом;
- у другим случајевима ако је одредбама Закона о предузећима о појединим облицима предузећа то прописано;
- отказом;
- искључењем члана друштва;
- смрћу члана друштва, ако уговором о оснивању друштва није друкчије одређено;
- судском одлуком.

Ако је ортакчко друштво основано на неодређено време, члан друштва може отказати чланство у друштву с отказним роком који не може бити краћи од шест месеци. Ово право отказа не може се искључити или ограничити уговором о оснивању друштва. Судском одлуком може се по тужби члана ортакчког друштва изрећи престанак друштва ако други члан друштва, намерно или грубом непажњом, прекрши обавезу из уговора о оснивању друштва или ако испуњење такве обавезе постане немогуће. Ни ово право члана друштва не може се искључити или ограничити уговором о оснивању друштва. Ако наведеном судском одлуком дође до престанка друштва остали чланови друштва имају право да тужбом траже да суд уместо одлуке о престанку друштва донесе одлуку о искључењу члана из друштва. Ортакчко друштво наставља с наследницима умрлог члана друштва ако је тако утврђено уговором о оснивању друштва и ако то прихвате наследници. Ово право наследници могу да остваре у року од 30 дана од дана правоснажности одлуке о наслеђивању, односно у року од 30 дана од дана именовања заступника пословно неспособног наследника. Ако наследник услови свој опстанак у ортакчком друштву статусом командитора, а чланови друштва то прихвате, ортакчко друштво мења облик у командитно друштво. Ако је уговором о оснивању ортакчког друштва утврђено да ће друштво, у случају да члан друштва откаже уговор, и даље постојати међу преосталим члановима друштва, члан друштва издваја се из друштва моментом истека отказног рока. Ово важи и у случају искључења или смрти члана друштва. Члану друштва који се издвојио из друштва враћају се ствари које је дао на коришћење друштву, а исплаћује се у новцу износ који би примио по обрачуну ако би друштво престало у време његовог издвајања. Ако вредност имовине друштва није довољна за покриће обавезе друштва, издвојени члан друштва мора платити део износа који недостаје, сразмерно свом учешћу у сношењу губитка. Издвојени члан друштва има право учешћа у добити и обавези сношења губитка у пословима који нису били завршени у моменту његовог издвајања, ако уговором о оснивању није друкчије одређено. У овом случају издвојени члан друштва може на крају сваке пословне године да тражи обрачун завршених послова у току те пословне године, исплату износа који му припада и обавештење о стању незавршених послова.

Престанак ортакког друштва и чланског односа у друштву пријављује се суду.

Ликвидација ортакког друштва

Кад наступе услови за престанак ортакког друштва спроводи се ликвидација, осим у случајевима статусних промена и стечаја. Тај поступак може бити редован и скраћен.

а) Редовни поступак:

Ликвидацију ортакког друштва спроводе сви чланови друштва као ликвидатори, осим ако је уговором о оснивању друштва или одлуком чланова друштва овлашћење ликвидатора поверено једном члану или неколицини чланова или трећем лицу. Више наследника једног члана друштва одређује заједничког заступника. Ако чланови друштва не именују ликвидатора у року од 15 дана од дана наступања услова за престанак друштва, на захтев члана друштво престаје у случајевима да је број чланова сведен на једног или ако је суд правоснажном одлуком утврдио ништавост уписа у регистар, тада ликвидацију друштва спроводи суд. Чланови друштва пријављују за упис у регистар именовање ликвидатора, промене ликвидатора и промене његових овлашћења. Упис ових промена врши се по службеној дужности. Ликвидатор депонује свој потпис у суду који води регистар. Одлука о престанку ортакког друштва ликвидацијом, с позивом повериоцима да пријаве своја потраживања у року од 30 дана од дана објаве, као и одлука о именовању ликвидатора објављује се у „Службеном листу СРЈ” два пута, с размаком од најмање седам, а највише 30 дана.

Ликвидатор има права и обавезе стечајног управника утврђене савезним законом којим се уређује стечај и чланови друштва могу, једногласном одлуком, опозвати ликвидатора кога су именovali, а ликвидатора може разрешити и суд на захтев члана друштва. Ограничења овлашћених ликвидатора немају дејство према трећим лицима, а ликвидатор, у погледу вођења послова друштва, дужан је да поступа у складу с упутствима чланова друштва. У фирму ортакког друштва у ликвидацији уписује се ознака „у ликвидацији”. Ликвидатор саставља обрачун на почетку и на крају ликвидације — почетни и завршни ликвидациони биланс. Ако се ликвидација спроводи дуже од годину дана, ликвидатор саставља биланс ортакког друштва и на крају сваке пословне године. Ликвидатор, после намирења поверилаца, расподељује преосталу имовину ортакког друштва на чланове друштва, сразмерно њиховим уделима у друштву, утврђеним завршним ликвидационим билансом. У току ликвидације престаје право чланова друштва да на терет сопственог удела подижу новац од

друштва до висине утврђене уговором о оснивању друштва. Ако између чланова друштва настане спор у погледу расподеле имовине друштва, ликвидатор одлаже расподелу до коначног решења спора. Ако имовина друштва није довољна за исплату поверилаца, чланови друштва намиривају повериоце у сразмери по којој покривају губитке. Ако неки члан друштва не плати свој део, остали чланови друштва плаћају његов део, према тој сразмери. До завршетка послова ликвидације на правне односе међу члановима друштва и правне односе међу члановима друштва и трећих лица сходно се примењују правила која су наведена у делу „Правни односи између чланова ортачког друштва и према трећим лицима”.

Ликвидатор има право на накнаду трошкова и накнаду за свој рад из имовине друштва. Висину накнаде одређују чланови друштва а у случају именовања ликвидатора од стране суда — суд. Обе накнаде исплаћују се после намиривања поверилаца, али пре деобе имовине члановима.

Завршетком поступка ликвидације ликвидатор пријављује суду брисање друштва из регистра. Пословне књиге и документација друштва предају се једном од чланова друштва или трећем лицу на чување. Ако се не постигне споразум чланова друштва, члана или треће лице одређује суд. Ови документи се чувају у складу са прописима о регистарском материјалу и архивској грађи. У регистар се уписује податак о томе код кога се чувају пословне књиге и документација друштва. Чланови друштва и њихови наследници имају право на увид у пословне књиге и документацију и на њихово коришћење.

Застарелост потраживања од члана ортачког друштва за обавезе друштва почиње да тече од дана кад је престанак друштва или чланског односа уписан у регистар, а ако потраживање доспева после уписа, застарелост почиње да тече од дана доспелости потраживања. Прекид застарелости потраживања према друштву које је престало дејствује против чланова друштва који су били чланови друштва у време престанка друштва. Прекид застарелости потраживања према друштву које није престало не дејствује против члана друштва чији је члански однос престао, а прекид застарелости који је наступио само према одређеном члану друштва не дејствује против осталих чланова друштва.

б) *Скраћени йосйуйак*

Чланови друштва могу одлучити да се ликвидација друштва спроведе по скраћеном поступку, ако пред надлежним судом дају изјаву да су измирили све обавезе друштва према повериоцима и да су регулисали све односе са запосленима. Чланови друштва солидарно одговарају за обавезе друштва три година од дана брисања друштва из регистра. Суд може тражити доказе од чланова друштва

о истинитости дате изјаве чланова друштва, као и одређена средства обезбеђења за обавезе плаћања према повериоцима. Одлука о престанку друштва по скраћеном поступку објављује се у „Сл. листу СРЈ” с личним именима и адресом свих чланова друштва.

Уместо закључка

Предлогом Закона о адвокатури уређује се правни положај ортачког адвокатског друштва, као новог организационог облика обављања адвокатске делатности. Док се на адвокатске канцеларије, било појединачне, било заједничке, у целини или искључиво примењују одредбе наведеног закона које се односе на адвокате, код ортачког адвокатског друштва ситуација је далеко сложенија. Како је већ речено, ортачко адвокатско друштво је предузеће које се бави адвокатуром. Самим тим и ови привредни субјекти морају бити уклопљени у општи систем који важи за остала предузећа, па се, ради тога, и предлаже примена највећег дела одредаба закона које важе за остала предузећа о чему је било речи. Време је за припрему за нове облике рада адвокатуре, а овај прилог има за циљ да помогне тим припремама.

Радислав Рајић

судија у пензији, Нови Сад

О КОНТРАДИКТОРНОСТИ ЗАКОНА О ВИСИНИ СТОПЕ ЗАТЕЗНЕ КАМАТЕ СА ЧЛАНОМ 278. СТАВ 1. ЗАКОНА О ОБЛИГАЦИОНИМ ОДНОСИМА*

Закон о облигационим односима у члану 23. упућује да се његове одредбе примењују на облигационе односе који се уређују другим савезним законима само у питањима која нису уређена тим другим законима. У члану 278. став 1. каже се да поверилац има право на затезну камату без обзира на то да ли је претрпео какву штету због дужникове доцње. Циљ овакве одредбе о затезној камати свакако је да се онемогући да дужници бесплатно користе новчана средства поверилаца у случају доцње дужника. Са економске тачке гледишта оваква законска одредба има пуно своје оправдање. Јер ако не би тако било, десила би се економска експлоатација поверилаца од стране дужника. Дакле, циљ је онемогућавање експлоатације. Ово кратко образложење довољно је за потврду неопходности цитиране законске одредбе у савременом правном промету.

Доношењем посебног Закона о висини стопе затезне камате законодавац је покушао да онемогући експлоатацију поверилаца од стране дужника у време наступања хиперинфлације, тако што је висину стопе затезне камате везивао за есконтну стопу НБЈ, увећавајући је за одређени проценат. Међутим, инфлација је увек била бржа и зачас је обезвређивала прописану стопу затезне камате. Да би се коначно зауставила та трка законодавца и инфлације, донет је нови Закон о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ”, бр. 32. од 25. јуна 1993) који у члану 1. прописује да се затезна камате састоји од:

* Рад примљен: 31. X 1995.

- „1) стопе раста цена на мало,
2) фиксне стопе од 1,2% месечно која се примењује на стопу раста цена на мало.

Обрачун затезне камате врши се месечно применом конформне методе.

Раст цена на мало утврђује савезна организација надлежна за послове статистике у виду месечних коефицијената, у складу са савезним законом којим се уређује рачуноводство.

За месец за који није позната стопа раста цена на мало примењује се последња објављена стопа раста цена на мало.”

У време ступања на снагу Програма економске стабилизације (Аврамовићев програм) цитирани члан 1. наведеног закона био је у суспензији од 24. јануара до 8. априла 1994. године. Донет је Закон о допуни закона о висини стопе затезне камате, који је био у важности од 24. јануара до 8. априла 1994. године, а којим је била прописана стопа затезне камате 15% годишње. Време важења овог интервентног закона је истекло и поново је у важности цитирани закон од 25. јуна 1993. године.

О овом Закону је реч, тј. о контрадикторности његовог члана 1. са одредбом члана 278. став 1. Закона о облигационим односима.

Узећемо за пример да су у јулу 1995. године цене на мало порасле за 6,6%. У том случају коефицијент раста цена на мало биће $K = 6,6\%/100 = 0,066$. Пошто се затезна камата састоји од стопе раста цена на мало месечно +1,2% на ту стопу, у нашем примеру то ће бити 6,6% + 1,2% од те стопе. Затезна камата добије се тако што се коефицијент множи са 1,2%, а затим се добијени производ множи са 100. Нпр.: $K = 0,066 \times 1,2\% = 0,0792 \times 100 = 7,92\%$. Дакле, затезна камата је 7,92% месечно.

Из тога даље произилази да је одредба члана 1. Закона о висини стопе затезне камате у контрадикторности са одредбом члана 278. став 1. Закона о облигационим односима у којој се каже да: „Поверилац има право на затезну камату без обзира на то да ли је претрпео какву штету због дужникове доцње”. Према томе и кад је инфлација равна нули поверилац има право на затезну камату, али кад се примени одредба члана 1. Закона о висини стопе затезне камате у ситуацији када је инфлација у току месеца равна нули, па и ако цене падају, онда $0 \times 1,2\%$ даје производ „0”. Дакле, затезна камата је „0”.

Наше је мишљење да законодавац није имао намеру да доношењем Закона о висини стопе затезне камате анулира одредбу члана 278. став 1. Закона о облигационим односима. За овакво наше мишљење даје нам за право и Закон о допуни закона о висини стопе затезне камате, јер у свом једином члану прописао је да ће се затезна камата обрачунавати по стопи од 15% годишње за период од 24. јануара 1994. године до дана кад савезна организација надлежна за послове статистике објави месечни коефицијент раста цена на мало за март 1994. године. Овај закон важио је до 8. априла 1994. године

кад је Савезни завод за статистику објавио коефицијент за март 1994. године. Уосталом, наше мишљење базира се на томе што је ЗОО у члану 278. став 1. питање права на затезну камату уредио принципијелно, дакле као начело или принцип Закона, док Закон о висини стопе затезне камате уопште не задире у тај принцип, него регулише само питање висине стопе затезне камате.

Зато мислимо да је у члану 1. Закона о висини стопе затезне камате после задњег става потребно додати нови став и у њему отклонити наведену контрадикторност тако што ће се у том новом ставу прописати да је дужник у доцњи дужан плаћати затезну камату која не може бити мања од 1,2% месечно. То би се доста приближило стопи од 15% годишње која је била на снази док је важио интервентни Закон о допуни закона о висини стопе затезне камате, јер месечна стопа од 1,2% на годишњем нивоу даје затезну камату од 12,906%.

Може се дискутовати да ли затезна камата треба да буде 1,2% месечно или више кад је инфлација у току месеца равна нули, или кад цене падају. То би у суштини било питање која би најнижа стопа затезне камате била оптимална за наше услове.

МОМЧИЛО ГРУБАЧ: КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО (УВОД И ПРОЦЕСНИ СУБЈЕКТИ)*

„Култура”, Београд 1995, стр. 219

Пре неколико месеци објављена је прва књига уџбеника из Кривичног процесног права др Момчила Грубача, редовног професора новосадског Правног факултета. Из предговора се види да аутор планира да напише још две књиге које ће, заједно са овом, представљати потпун уџбеник Кривичног процесног права. У првој књизи је обрађен Увод у кривично процесно право (појам, циљеви, оправдање и предмет кривичног поступка; појам, предмет и деоба кривичног процесног права; извори, важење, историја и наука кривичног процесног права) и Субјекти кривичног поступка (опште учење о субјектима, суд и странке). Процесне радње, ток кривичног поступка и остала питања кривичног поступка биће предмет обраде у другој и трећој књизи.

С обзиром на ауторов приступ у тумачењу и научној и педагошкој обради кривичног процесног права, очигледно је да је прва књига део *система* кривичног процесног права као педагошке и научне дисциплине. Иако је дело писано првенствено за потребе студирања, оно превазилази значај и значење уџбеника и има ширу вредност. Књига је резултат плодног дугогодишњег педагошког и научног рада аутора. Она се успешно наставља на традицију најпознатијих системских радова у овој области код нас (Т. Живановић, Б. Марковић, Т. Васиљевић). Мада користи резултате својих претходника, рад представља оригиналан напор аутора да изгради један савремени систем Кривичног процесног права. Није тешко закључити да ће књига наићи на широк и позитиван пријем наше стручне јавности, а посебно бити изузетан уџбеник за студенте правних факултета.

Књигу проф. М. Грубача одликује неколико битних карактеристика: а) писана је јасним, прецизним и концизним стилем, што је са педагошке стране од изузетног значаја; б) критичност према важећим законодавним

* Рад примљен: 31. VII 1995.

решењима и стално инсистирање на уставности и законитости у изградњи ове области правног нормирања; с) компаративна анализа домаћег права (савезно и републичко и републичко међусобно), и коришћење компаративног метода на ширем, међународном плану у мери потребној за објашњавање и тумачење неких устава домаћег кривичног процесног права; d) директно указивање на пропусте у регулисању ове правне материје код нас или истицање резерви у погледу појединих решења, што може да има посебног значаја за даљу изградњу ове гране права; е) коришћење судске праксе и емпиријских истраживања у анализама појединих процесних установа; f) низ инспиративних социолошко-правних (делимично и психолошких) опсервација; g) критички одабир литературе која се користи и са којом се полемише.

Треба поменути и то, да ово дело не обрађује само проблеме кривичног поступка у ужем значењу, већ нужно, али примерено потребама рада ове врста, и низ питања везаних за организацију и функционисање правосуђа у ширем смислу, па се тиме делимично покривају и знатне празнине које постоје у нашој литератури у овој области проучавања правног система. У том смислу посебно значење за оцену овога рада имају анализе које се односе на суд, његову организацију и функцију, учешће лаика у вршењу правосуђа и на правну природу јавног тужилаштва.

Књигу проф. Грубача није тешко препоручити пажњи наших читалаца са искреним уверењем да ћемо ускоро имати и друге две књиге овога система Кривичног процесног права.

Др Сјанко Пихлер

МАРИЈАНА ПАЈВАНЧИЋ: ПРАВНО НОРМИРАЊЕ*

(Правни факултет у Новом Саду — Центар за издавачку делатност,
Адвокатска комора Војводине, Нови Сад, 1995, стр. 160)

Правно нормирање спада у ону пратећу појаву друштвеног живота човека чије постојање је видљиво не само у данашњем времену развијеног правног живота и живог правног саобраћања, већ и у далекој историји и самим почецима цивилизованог живота човека.

У митској свести и раним теократијама нормативни трагови стари су бар колико и веровање да је Јехова предао Мојсију камене плочице „са заповедима и за поуку о понашању”, или како је Хамурабије примио закон из руку Шамаше вавилонско-сумерског бога сунца и светлости. Световна историја обрасце непревазиђене вештине правног нормирања изразиће у законима старог Рима, а у нововековном раздобљу у грађанским кодексима и модерним демократским уставима.

Правно нормирање је у великој мери и са изразитом неопходношћу присутно у данашњици и савременом животу. Чини се да је са тихом али све присутнијом панјуризацијом друштвеног живота и правно нормирање добило „на цени” и актуелности. Наиме, није тешко закључити да је динамизам друштвених промена и плурализација животних форми, уз истовремену потребу за правном сигурношћу, широм отворило врата нормативној делатности у социјалном амбијенту човека.

Имајући у виду управо ту околност, да је правно нормирање, одн. доношење правних норми-прописа сложен, одговоран и стручан посао (где се свака омашка и импровизација пре или касније „свети” нежељеним последицама и друштвеним ефектима), који поред „општих” захтева и „посебна” знања — а она се добијају на студијама права, др Маријана Пајванчић, професор Правног факултета у Новом Саду, објавила је за стручно-едукацијске потребе студената, књигу *Правно нормирање*.

Овом књигом-уџбеником студентима Правног факултета и будућим правницима, прегледно, јасно и у „есенцијалистичкој” форми саопштавају се

* Рад примљен: 16. X 1995.

неопходна, модерна знања о методологији, техници припремања и изради правних прописа (посебно закона и општих правних аката) као и о току и садржају законодавног поступка и поступка доношења најзначајнијих подзаконских општих правних аката. Структура, одн. садржај књиге *Правно нормирање* у целисти „подупире” овакву констатацију. Наиме, Увод обухвата предмет и метод нормирања, настанак и развој правног нормирања, и напомене које се односе на појам и врсту нормативне делатности. Први део књиге садржи каталог општих појмова и претпоставки правног нормирања, као што су: правна норма, правни прописи, те претпоставке доношења правних прописа. Други део књиге односи се на процедуре, одн. поступак као конститутивни елеменат правног нормирања. Ту је главна пажња усмерена на поступак доношења правних и нормативних аката, а у том контексту детаљно и са особитом систематичношћу излаже се законодавни поступак и поступак доношења подзаконских општих аката.

Остајући од прве до последње странице у задатим оквирима, др М. Пајванчић прави и дискретна, пожељна тематска „искакања”. Прво, када пише о изражавању у правним прописима, а имајући у виду да је језик права одн. филозофија језика права доминантна тема овог столећа — која је код нас побудила скроман и спорадичан интерес бар међу правницима, дужну пажњу посвећује правно-лингвистичко-логичкој тријади: језику у правним прописима, изражавајући слично језичком и логичком изражавању у правним прописима. Друго, кадгод има за то повода, др М. Пајванчић прави дигресије у компаративизам, што значајно утиче на информацијско богатство и употребну вредност уџбеника.

Да закључим: дисциплинарно-едукацијска порука ове књиге је барем тројака.

Прво, да је правно нормирање једна врста (правног) појезиса, дакле, оног знања које нам помаже, или које је чак неопходно да направимо, створимо оно чега „у природи нема у том облику” а насушно је потребно у друштвеном организовању и правном комуницирању.

Друго, да је поступак одн. процедура доношења правних норми битна компонента правног нормирања.

Треће, да ваљаност правног нормирања не чини тек лепа сроченост прописа већ да она треба бити обликована или прецизно или флексибилно тамо где једно или друго захтевају битни интереси или потребе а да у границама могућег правни прописи буду што јасније и сажетије исказани.

Др Радивој Стијанов

КАТЕДРА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

ПРЕДАВАЊЕ И РАСПРАВА О РЕВИЗИЈИ ЗАКОНА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Прва сесија новоформиране Катедре Адвокатске коморе Војводине одржана је у четвртак, 19. октобра 1995. године, у просторијама Коморе. Тема овог првог скупа била је посвећена ревизији Закона о кривичном поступку.

Уводничар предавања био је Слободан Бељански, адвокат у Новом Саду и председник Катедре.

Предавач и први гост Катедре био је др Момчило Грубач, редовни професор Правног факултета у Новом Саду и члан радне групе Савезне владе за припрему новог Закона о кривичном поступку.

Актуелност теме и углед и стручна репутација предавача утицали су да се скупу одазове велики број адвоката, судија и адвокатских приправника. Чињеница да су предавању присуствовали и они који се у пракси непосредно не баве проблематиком кривичног права, говори о томе колико су предстојеће промене у кривичном законодавству значајне и карактеристичне за правни живот.

Основ и методологија измена и допуна Закона о кривичном поступку састоје се, у првој фази, у усаглашавању Закона са Уставом Савезне Републике Југославије. Тек у каснијем периоду, када уследи доношење Кривичног законика СРЈ, може се очекивати и израда потпуно новог Закона (или Законика) о кривичном поступку. И садашње измене и допуне, према материјалу радне групе, веома су замашне и чини их око 200 чланова. Неке од тих измена и допуна имаће фундаментални значај. И поред тога практичари су од ове ревизије очекивали више него што је радној групи стављено у задатак и више него што је она предложила.

У изузетно успелом предавању проф. Грубач је посебно анализирао новине које се тичу забране понављања кривичног поступка на штету окривљеног, права одбране и разлога за притвор.

У расправи која је уследила након предавања истакнуто је: да се у погледу права на разматрање списка и разгледање предмета доводе у неравноправан положај они осумњичени код којих се одмах по критичном догађају

обавља увиђај и остали осумњичени код којих је прва истражна радња њихово испитивање (*Горан Илић*); да је у истрази остављен простор за злоупотребу ускраћивањем права на разматрање списка тако што ће се испитивању осумњиченог приступати по кривичној пријави, уместо по захтеву за спровођење истраге, као и да овако замашне промене у закону изискују дужи *vacatio legis* (*Слободан Бељански*); да предложеним изменама није предвиђен рок у коме је истражни судија дужан да донесе решење о спровођењу истраге или да изрази своје неслагање са захтевом за спровођење истраге (*Слободан Кнежеввић*); да је проблем процесног момента у коме се може користити право на изузеће због сумње у непристрасност судије и даље решено на исти неодговарајући начин (*Војислав Појадић*). У расправи су учествовали и адвокати *Зијад Зајорчић* и *Жарко Николић*.

Да ли ће ревизија Закона о кривичном поступку бити успешна и да ли ће до краја одговорити својој сврси, о томе је рано судити. Преостаје да радна група коначно усагласи своју верзију материјала, да надлежно министарство и Савезна влада верификују Предлог закона о изменама и допунама ЗКП и да тај Предлог, ако других предлога не буде, прође скупштинску процедуру.

Катедра Адвокатске коморе Војводине међу првима је, ако не и прва, дала свој допринос озбиљном и високо стручном разматрању овог проблема

Силанислав Новаковић
адвокатски приправник
у Новом Саду

ХРОНИКА

ЛОНДОН, 3—7. септембар 1995. — Уз учешће око 800 адвоката из преко 60 земаља одржан је XXXIX конгрес Међународне уније адвоката (МУА). Конгресу су присуствовали председник Председништва Савеза адвокатских комора Југославије и председник Адвокатске коморе Војводине, г. Борђе Вебер, адвокат у Новом Саду, и наш национални потпредседник у МУА, г. Имре Варади, адвокат у Зрењанину.

* * *

БЕОГРАД, 7. септембар 1995. — Савезна влада СР Југославије и група посланика Савезне скупштине доставили су Савезној скупштини своје одвојене предлоге Закона о адвокатури. Предлог закона који је доставила група посланика усаглашен је предлог Савеза адвокатских комора Југославије.

* * *

ЗЛАТИБОР, 28—30. септембар 1995. — У организацији Удружења за кривично право и криминологију Југославије одржано је XXXII редовно годишње саветовање на тему „Криминалитет у Југославији и нека питања предстојеће реформе југословенског казненог законодавства”.

* * *

НОВИ САД, 29. септембар 1995. — Управни одбор Адвокатске коморе Војводине одлучио је да у 1996. години обележи седамдесетпет година од оснивања Адвокатске коморе Војводине.

* * *

БЕОГРАД, 6. октобар 1995. — На седници Председништва Савеза адвокатских комора Југославије прихваћен је извештај о учешћу наших представника на XXXIX конгресу МУА и одлучено је да се, посредством адвоката који су посланици у Савезној скупштини, поднесу амандмани на Владин Предлог закона о адвокатури. Подржана је иницијатива за оснивање сталног Међународног суда за ратне злочине.

* * *

НОВИ САД, 14. октобар 1995. — Управни одбор Адвокатске коморе Војводине и Управни одбор Адвокатске коморе Београда, на заједничкој седници одржаној у Новом Саду, усвојили су, након расправе, следеће закључке:

1. Промотивно иступање у јавности предузећа „Игнатико“ из Београда са програмом „право card“ и сличних организација са сличним програмима, садржи недопуштене гаранције и нетачне тврдње и има све одлике демагошког завођења неупућених грађана.

2. Ступањем у уговорни однос са предузећем „Игнатико“ и другим сличним организацијама и допуштањем да буде уврштен у списак адвоката овог и оваквих предузећа и организација, адвокат крши одредбе Закона о адвокатури, Статута Адвокатске коморе, као и правила Кодекса професионалне етике адвоката, којима се штити независност и самосталност адвокатског позива, установљава принцип слободе међусобног избора и међусобног поверења између адвоката и клијента и забрањује стицање клијената уз рекламу и уз коришћење услуга агената или посредника.

3. Осуда појава, попут ових које се односе на предузеће „Игнатико“ и програм „право card“, говоре у прилог доследном залагању адвокатских комора да се пословима пружања правне помоћи могу бавити искључиво адвокати.

* * *

НОВИ САД, 19. октобар 1995. — Катедра Адвокатске коморе Војводине, основана одлуком Управног одбора од 29. IX 1995. године, отпочела је рад предавањем др Момчила Грубача, редовног професора Правног факултета у Новом Саду и члана радне групе Савезне владе за припрему новог Закона о кривичном поступку, на тему „Ревизија Закона о кривичном поступку“.

* * *

ЗРЕЊАНИН, 20. октобар 1995. — На редовној годишњој скупштини Општинске организације адвоката у Зрењанину прихваћен је извештај досадашњег председника, г. Јована Секеља, адвоката у Зрењанину. За новог председника Општинске организације изабран је г. Јован Михајловић, адвокат у Зрењанину. У име Адвокатске коморе Војводине скупштини су присуствовали председник, г. Борбе Вебер, и секретар, г. Светозар Добросављев.

* * *

БЕОГРАД, 24. октобар 1995. — Народна скупштина Републике Србије изабрала је 8 судија Врховног суда, 39 судија окружних судова, 11 председника општинских судова, 15 судија привредних судова, 174 судије општинских судова, 11 заменика Републичког јавног тужиоца, 8 окружних јавних тужилаца и 44 њихова заменика.

* * *

БЕОГРАД, 30. октобар 1995. — Законодавни одбор Народне скупштине Републике Србије није прихватио амандман народних посланика, г. Милана Миковића и г. Мирослава Милутиновића на члан 1. Предлога закона о

престанку важења одређених закона. Амандманом је тражено да се, у законе чије важење престаје, сврста и Закон о мерама за случај ванредног стања. Амандман није прихваћен упркос мишљењу Уставног суда Србије, датом још 13. XII 1994. године, да уређивање ванредног стања припада искључивој надлежности Федерације и да републички закон Народна скупштина Републике Србије треба да стави ван снаге.

* * *

НИШ, 2—3. новембар 1995. — У организацији Института за правна и друштвена истраживања Правног факултета у Нишу, поводом обележавања 35 година постојања овог факултета, одржана је конференција са темом „Злоупотреба права”.

ПРАКСА

КРИВИЧНО ПРАВО

Поводом истог догађаја за генусно исто али другачије квалификовано кривично дело оштећени као тужилац не може предузети кривично гоњење уколико је јавни тужилац, уз другачију квалификацију, предузео кривично гоњење од кога није одустао.

Из образложења:

Оштећени као тужилац, поучен од јавног тужиоца да може предузети гоњење, предузео је гоњење против окривљеног за кривично дело убиства у покушају. За исти догађај, међутим, на основу оптужбе јавног тужиоца вођен је и пред надлежним судом правноснажно окончан кривични поступак против истог окривљеног, због кривичног дела лаке телесне повреде.

По оцени Врховног суда првостепени суд правилно је утврдио да у конкретном случају постоје околности које искључују кривично гоњење, јер за генусно исто кривично дело из истог догађаја, јавни тужилац није одустао од гоњења, што је, иначе битан услов да би оштећени ступио у својство оштећеног као тужиоца. При томе, нема значаја што јавни тужилац није предузео гоњење за кривично дело које је оштећени назначио у својој пријави, нити има значаја чињеница да је јавни тужилац поучио оштећеног да може предузети гоњење.

За генусно исто кривично дело за које је јавни тужилац гонио окривљеног, али

на основу друге правне оцене дела која је лакша од оне у пријави, оштећени не може предузети гоњење.

(Врховни суд Србије, Кж. II 150/95. од 21. марта 1995)

Битну повреду одредаба кривичног поступка представља суделовање судије, који је у истом кривичном предмету предузимао истражне радње, у већу које после подизања оптужнице одлучује о притвору.

Из образложења:

Судија који је у истрази саслушао окривљеног, суделовао је у раду већа које је, после подизања оптужнице, одлучивало о притвору. Решавајући о жалби браниоца окривљеног против решења о притвору, Врховни суд је оценио да је првостепено решење донето уз битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 364. став 2. у вези са чланом 39. став 1. тачка 4. ЗКП, будући да је у доношењу решења учествовао судија који у конкретном предмету није могао вршити судијску дужност. Врховни суд је првостепено решење укинуо.

(Врховни суд Србије, Кж. II 2/95)

Јавним местом сматра се и сала у којој заседа Скупштина, ако у ову, осим посланика, приступ имају и друга лица и ако су расправа и догађаји у њој преношени преко медија и праћени од неограниченог броја људи.

Из образложења:

Првостепени и другостепени суд закључили су да је скупштинска сала, у којој је заседао Веће грађана Савезне скупштине, јавно место, с обзиром да су у њу, осим посланика, приступ имали и акредитовани новинари, лица из стручних и других служби, телевизијски и радио сниматељи, као и друга лица која су пратила рад Скупштине. Будући да у раду Скупштине није учествовао ограничен, стриктно одређен број људи и да су, што је посебно значајно, расправе и догађаји у скупштинској сали преношени путем медија и праћени од стране неодређеног броја људи, и Врховни суд је прихватио схватање судова нижег степена да се у конкретном случају ради о јавном месту.

(Врховни суд Србије, Кзп. 388/94. од 17. јануара 1995)

У поступку ванредног ублажавања казне није могућа примена новог блажег закона.

(Правно схватање утврђено на седници Кривичног одељења Врховног суда Србије, одржаној 26. децембра 1994. године)

ПРИВРЕДНО ПРАВО

НЕМОГУЋНОСТ ИСПУЊЕЊА ОБАВЕЗЕ ЗА КОЈУ НЕ ОДГОВАРА НИЈЕДНА СТРАНА

(Члан 137. 300)

Када је роба отпремљена у уговореном року, али није стигла на место испоруке због ратне ситуације на том подручју, тада тужени по закљученом уговору о транзиту, не може да одговара за неиспуњење обавезе и накнаду штете, због догађаја за који није одговорна ни једна ни друга страна.

Из образложења:

Пресудом Привредног суда одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио

да му тужени исплати одређен девизни износ због неиспуњења обавезе и накнаде штете по закљученом уговору о транзиту робе. Виши привредни суд је одбио жалбу тужиоца и потврдио првостепену пресуду.

Врховни суд Србије је нашао да ревизија тужиоца није основана.

Међу странкама није било спorno, да су закључили уговор о транзиту, по коме се тужени обавезао да у име и за рачун тужиоца, изврши све потребне радње за обављање транзита робе од Енглеске до Ирака. Уговором је предвиђен рок испоруке робе. Даље, међу странкама није било спorno да роба није испоручена по уговору на градилишту у Ираку због блокаде граница и ратне ситуације. Роба је била ускладиштена у царинарници, па је путем јавне лицитације продата.

Првостепени суд је закључио да на страни туженог нема кривице за насталу штету, будући да је у свему поступио по налогу тужиоца, па је сагласно одредби из члана 137. 300 правилно применио материјално право када је одбио тужбени захтев. И по становишту Врховног суда, у конкретној ситуацији, тужени не може да одговара за неиспуњене обавезе због догађаја (блокада, ратно стање) за које није одговорна ни једна ни друга страна, а који представљају вишу силу.

(Пресуда Врховног суда Србије, П. рев. 118/94. од 22. јуна 1994)

ЦЕСИЈА И НИШТАВОСТ УГОВОРА (Члан 103. и 436. 300)

Није допуштено уступање потраживања (цесија) по уговору између уступаоца са седиштем на територији бивше СФРЈ и пријемника са седиштем у СРЈ, ако је тај уговор противан принудним прописима.

Из образложења:

Уредбом о привременој забрани располагања одређеним непокретностима, покретним стварима и правима („Службени гласник РС” бр. 49, 50 и 55/91. и бр. 29. и

46/92) привремено је забрањено располагање непокретностима, покретним стварима и правима која се налазе на територији Републике Србије, а чији власници односно корисници су правна лица и имаци радње на територијама република које нису чланице Савезне Републике Југославије.

Уговор о цесији од 11. 03. 1993. године је ништав. Ово стога, што је седиште уступноца на територији републике која није чланица СРЈ а седиште пријемника је на територији СРЈ. Тај уговор није у складу са напред наведеним прописом којим је забрањено располагање покретним стварима и правима. Ради се о недопуштеном основу уговора (чл. 51. ЗОО) јер је противан принудном пропису, па се по чл. 103. ЗОО уговор има сматрати ништавим. Последица ништавости је таква да уговор о цесији од почетка не производи правно дејство. Зато је неоснован тужбени захтев заснован на таквом уговору.

(Пресуда Вишег привредног суда у Београду Пж. 2106/94. од 08. децембра 1994)

ОДГОВОРНОСТ ЗА ОБАВЕЗЕ У ПРАВНОМ ПРОМЕТУ

Организовање предузећа по уредби о организовању делова предузећа чије је седиште на територији Републике Босне и Херцеговине, Републике Хрватске и Републике Словеније, није статусна промена из члана 187-а Закона о предузећима, те се по том основу не може ценити одговорност тих предузећа за обавезе предузете пре организовања.

Међутим, предузеће организовано по наведеној уредби одговара за обавезе које су настале пре организовања, односно има право да тражи наплату потраживања од другог домаћег предузећа, уколико је имовински ефекат потраживања и обавеза реализован у имовини домаћег предузећа.

Из образложења:

Из утврђеног чињеничног стања произилази да је тужилац почетком 1991. године закључио уговор о извозу у Аустрију

са РО „Бује-експорт“ из Буја, Представништво Београд. Уговор је тужилац у целости извршио и извоз је реализован у времену од 18. 03. 1991. године до 30. 07. 1991. године. Дана 26. 09. 1991. године тужени се организовао и основао као друштво са ограниченом одговорношћу, а на основу члана 10. и 11. Амандмана на Устав СФРЈ и члана 104. Закона о предузећима. Након доношења Уредбе о организовању делова предузећа чије је седиште на територији Републике Босне и Херцеговине, Републике Хрватске и Републике Словеније (Сл. гласник РС бр. 6/92, 51/92. и 75/93) тужени се организовао као предузеће у складу са наведеним уредбом. На основу изнетих чињеница погрешно су нижи судови применили материјално право када су закључили да тужилац неосновано од туженог потражује утужени износ, јер је тужилац био у правном односу са РО „Бује-експорт“ из Буја, а не са туженим, а не постоји правни континуитет између предузећа са којим је тужилац био у правном односу и овде туженог. Тачно је да организовање туженог, и то најпре на основу члана 10. и 11. Амандмана на Устав СФРЈ, а касније и на основу наведене Уредбе Владе Републике Србије, не представља оснивање туженог на основу статусних промена из члана 187-а Закона о предузећима. О томе није одлучило предузеће код којег се врше статусне промене, а поред тога није закључен уговор између нових предузећа о регулисању међусобних односа који су настали до дана извршеног организовања, па због тога се и не може поставити питање одговорности туженог по том основу. Ово организовање туженог као самосталног предузећа од представништва матичног предузећа, извршено је под принудом, а из општепознатих разлога. Међутим, само по себи то не значи да тужени не одговара за обавезу коју је преузео његов правни претходник — матично предузеће чије је седиште на територији Републике Хрватске. Код одлучивања о одговорности туженог за спорну обавезу, по мишљењу овога суда, одлучно је да ли је имовински ефекат од наведеног посла остао у имовини туже-

ног, како то тужилац тврди у поступку пред нижим судовима и у ревизији, или је тај износ плаћен матичном предузећу. Уколико је имовински ефекат од спорног комисионог посла остао у имовини туженог након организовања, тада би тужени био одговоран према тужиоцу за испуњење спорне обавезе, без обзира што је уговор закључен у време када је тужени био представништво, дакле, када није имао својство правног лица. Тужени би у таквој ситуацији био сукцесор спорне обавезе и тужилац би могао основано од њега потраживати испуњење исте. На-

против, уколико је имовински ефекат од спорног правног посла реализован у имовини предузећа у Хрватској са којим је тужилац закључио уговор, тада тужени не би одговарао за спорну обавезу, јер тужени није организован на основу статусне промене из члана 187-а Закона о предузећима.

(Решење Врховног суда Србије бр. П. Рев. 121/95. од 5. априла 1995)

Изабрао и приредио
Предраг Веселиновић
адвокат у Новом Саду

СТЕВАН М. СЛИЈЕПЧЕВИЋ
(1912—1995)

У Новом Саду је умро, 14. 08. 1995, Стеван Слијепчевић, адвокат у пензији.

Стеван Слијепчевић је рођен у Козицама (Славонија), гимназију учио у Осијеку, а право студирао у Загребу. Дипломирао на Правном факултету у Загребу 1935. године. Адвокатско-судску праксу обављао у суду и код адвоката у Подравској Слатини, а адвокатски испит положио у Загребу. Испред усташког терора 1941. избегао из Славоније за Србију, где је провео све време окупације у служби Комесаријата за избеглице, а на терену западне Србије. По ослобођењу враћа се у завичај, но како није радо примљен од нових власти, прелази у Сомбор, где отвара адвокатску канцеларију 1946; премешта је у Нови Сад 1947, да би 1949. утемељио канцеларију у Сомбору, где остаје пуних десет година. Коначно се враћа у своју Славонију, те 1959. године отвара адвокатску канцеларију у Осијеку, коју води све до пензионисања. По трећи пут мора да напусти Славонију, своје Козице и град Осијек 1991, да би сачувао главу од хрватских јуришника. Склонио се, остарео и оболео, ојађен и дубоко несрећан, у Нови Сад.

Стеван Слијепчевић се бавио подједнако успешно и кривичним и грађанским предметима. Стекао је глас високо стручног правника и адвоката чврстог морала, одлучног и смелог браниоца и одличног znalца и интерпретатора цивилног права. У Сомбору је уживао велики углед и поштовање грађанства, али га је зов завичаја одвео у Осијек.

Стеван се исказао и као плодан и успешан правни писац. У правничким часописима *Гласнику Адвокатске коморе* у Новом Саду и у загребачком *Одејетнику* објавио је низ чланака и расправа из разних области права, а 1978. издао је у Осијеку *Есеје* о правним и моралним проблемима. У средишту ауторових разматрања и становишта у овим радовима лежи *virtus* (врлина), као код Платона, кога аутор иначе спомиње у своме предговору.

Милорад Бојић

**СА СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА
одржане 29. 10. 1995. године**

1. Делић Мирко, дипломирани правник, рођен 25. 03. 1931. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, Требињска 5.

2. Дебелачки Јасмина, дипломирани правник, рођена 19. 08. 1955. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Васе Мискина-Црног 25.

3. Раковић Бране, дипломирани правник, рођен 28. 03. 1964. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Булевар Слободана Јовановића 34/211.

4. Милетић Петар, дипломирани правник, рођен 29. 06. 1956. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Венац Степе Степановића 14.

5. Кнежевић Дубравка, дипломирани правник, рођена 20. 09. 1966. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Кеј жртава рације 2/4.

6. Рупњак Љубица, дипломирани правник, рођена 22. 11. 1957. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Железничка 9.

7. Петровић Мирјана, дипломирани правник, рођена 01. 09. 1961. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Руми, Маршала Тита 119.

8. Филиповић Лајчо, дипломирани правник, рођен 25. 06. 1915. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, Штросмајерова 20/1.

9. Вемић Тихомир, дипломирани правник, рођен 29. 07. 1956. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Стојана Новаковића 5.

10. Гојковић Мита, дипломирани правник, рођен 05. 05. 1931. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Мирослава Антића 5/1.

11. Вученић Оливера, дипломирани правник, рођена 01. 12. 1968. године, уписује се 03. 11. 1995. године у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине, са седиштем адвокатске канцеларије у Зрењанину, Пупинова 11.

12. Брише се из Именика адвокатских приправника Вученић Оливера, адвокатски приправник код Вученић Светислава, адвоката у Зрењанину, са даном 03. 11. 1995. године због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

13. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Корхеџ Тамаш, рођен 13. 12. 1967. године, на адвокатско-приправничку вежбу код Корхеџ др Тамаша, адвоката у Суботици, дана 11. 09. 1995.

14. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Драшковић Милијана, рођена 09. 01. 1960. године, на адвокатско-приправничку вежбу код Качар Срете, адвоката у Новом Саду, дана 03. 11. 1995.

15. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Стојановић Бранка, рођена 26. 02. 1969. године, на адвокатско-приправничку вежбу код Дубајић Ласла, адвоката у Новом Саду, дана 03. 11. 1995.

16. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Малешевић Вера, рођена 15. 06. 1967. године, на адвокатско-приправничку вежбу код Малешевић Веселина, адвоката у Сремској Митровици, дана 03. 11. 1995.

17. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Стојисављевић Биљана, рођена 15. 02. 1971. године, на адвокатско-приправничку вежбу код Булатовић Радоње, адвоката у Новом Саду, дана 03. 11. 1995.

18. Уписује се у Именик адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводине у Новом Саду Тодоровић Милош, рођен 21. 04. 1966. године, на адвокатско-приправничку вежбу код Козомора Милана, адвоката у Новом Саду, дана 03. 11. 1995.

19. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Делић Мирко, адвокат у Суботици, са даном 22. 11. 1995. године, због пензионисања.

20. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Гојковић Мита, адвокат у Новом Саду, са даном 02. 11. 1995. године, због пензионисања.

21. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Атанацковић Драгољуб, адвокат у Кикинди, са даном 01. 10. 1995. године, на лични захтев. — Латиновић Војо, адвокат у Кикинди, одређује се за преузимаатеља адвокатске канцеларије Атанацковић Драгољуба.

22. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Питејин Кристина, адвокат у Жабљу, са даном 03. 11. 1995. године, на лични захтев. — Малетин Раденко, адвокат у Жабљу, одређује се за преузимаатеља адвокатске канцеларије Питејин Кристине.

23. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Мохан Петар, адвокат у Новом Саду, са даном 31. 10. 1995. године, на лични захтев. — Јовичин др Александар, адвокат у Новом Саду, одређује се за преузимаатеља адвокатске канцеларије Мохан Петра.

24. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Тубин Чанак Мира, адвокат у Суботици, са даном 05. 11. 1995. године, због заснивања радног односа. — Ракић Марија, адвокат у Суботици, одређује се за преузимаатеља адвокатске канцеларије Тубин Чанак Мире.

25. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Бурчок Јелка, адвокат у Зрењанину, са даном 03. 11. 1995. године, на лични захтев. — Бурчок Павел, адвокат у Зрењанину, одређује се за преузимаатеља адвокатске канцеларије Бурчок Јелке.

26. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Писарић Здравка, адвокат у Футогу, са даном 31. 10. 1995. године, због заснивања радног односа. — Јовановић Добривој, адвокат у Футогу, одређује се за преузимаатеља адвокатске канцеларије Писарић Здравке.

27. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Приселац Горан, адвокат у Новом Саду, са даном 31. 10. 1995. године, на лични захтев. — Марушић Небојша, адвокат у Новом Саду, одређује се за преузимаатеља адвокатске канцеларије Приселац Горана.

28. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Мађаров Радослава, адвокат у Зрењанину, са даном 06. 11. 1995. године, због заснивања радног

односа. — Грујић Душан, адвокат у Зрењанину, одређује се за преузимаатеља адвокатске канцеларије Маћаров Радославе.

29. Брише се из Именика адвоката Адвокатске коморе Војводине Рајић Божи-дарка, адвокат у Сомбору, са даном 31. 10. 1995. године, због заснивања радног односа. — Бубера Вероника, адвокат у Сомбору, одређује се за преузимаатеља адвокатске канцеларије Рајић Божидарке.

30. Брише се из Именика адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводи-не Дрмановић Дејана, адвокатски приправник у Новом Саду, на адвокатско-приправ-ничкој вежби код Пуhalовић Александра, адвоката у Новом Саду, са даном 18. 10. 1995.

31. Брише се из Именика адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводи-не Станојловић Биљана, адвокатски приправник у Сремској Митровици, на адвокат-ско-приправничкој вежби код Гурка Анђелка, адвоката у Сремској Митровици, са даном 28. 08. 1995.

32. Брише се из Именика адвокатских приправника Адвокатске коморе Војводи-не Стеванчевић Љиљана, адвокатски приправник у Новом Саду, на адвокатско-при-правничкој вежби код Мунџаба Загорке, адвоката у Новом Саду, са даном 07. 10. 1995.

33. Узима се на знање да Филиповић Љубић Милки, адвокату у Суботици, мирују сва права и обавезе адвоката, почев од 01. 11. 1995. го 30. 04. 1996. године, због стручног усавршавања у иностранству. — Филиповић Лајчо, адвокат у Суботици, одређује се за привременог заменика Филиповић Љубић Милки.

34. Узима се на знање да Стојановић Мирослави, адвокату у Новом Саду, мирују сва права и обавезе адвоката, почев од 30. 10. 1995. до 31. 01. 1996. године, због стручног усавршавања у иностранству. — Пантовић Владимир, адвокат у Новом Саду, одређује се за привременог заменика Стојановић Мирослави.

35. Узима се на знање да је Легради Анастасија, адвокат у Суботици, привремено спречена да обавља адвокатску делатност почев од 01. 09. 1995. године, због боловања и породилског одсуства. — Де Негри Карло, адвокат у Суботици, поставља се за привременог заменика Легради Анастасији, адвокату у Суботици.

36. Узима се на знање да је Босанчић Гордана, адвокат у Новом Саду, привремено спречена да обавља адвокатску делатност почев од 01. 11. 1995. године, због породилског одсуства. — Пауновић Гордана, адвокат у Новом Саду, поставља се за привременог заменика Босанчић Гордани, адвокату у Новом Саду.

37. Узима се на знање да је Лаковић Милорад, адвокат у Новом Саду, привремено спречен да обавља адвокатску делатност почев од 13. 10. 1995. године, због болести. — Суботин Милан, адвокат у Новом Саду, поставља се за привременог заменика Лаковић Милораду, адвокату у Новом Саду.

38. Узима се на знање да је Коцан Биљана, адвокат у Руми, привремено спречена да обавља адвокатску делатност почев од 30. 09. 1995. године, због породил-ског одсуства. — Мисиркић Борбе, адвокат у Руми, поставља се за привременог заменика Коцан Биљани, адвокату у Руми.

39. Узима се на знање да је Перишић Добривоје, адвокат у Бачкој Паланци, привремено спречен да обавља адвокатску делатност почев од 03. 10. 1995. до 03. 01. 1996. године, због болести. — Јовић Мирјана, адвокат у Бачкој Паланци, поставља се за привременог заменика Перишић Добривоју, адвокату у Бачкој Паланци.

40. Узима се на знање да је Дивнић Слободан, адвокат у Инђији, привремено спречен да обавља адвокатску делатност почев од 17. 10. 1995. године. — Коцо Славко, адвокат у Инђији, поставља се за привременог заменика Дивнић Слободану, адвокату у Инђији.

41. Узима се на знање да је Шпановић Софија, адвокат у Инђији, привремено спречена да обавља адвокатску делатност почев од 17. 10. 1995. године, због породил-ског одсуства. — Лапчић Мирко, адвокат у Инђији, поставља се за привременог заменика Шпановић Софији, адвокату у Инђији.

42. Срећков Анка, бивши адвокат у Новом Саду, разрешава се дужности привременог заменика адвокатске канцеларије Гнатенко Андрић Татјане. — Хил Иван, адвокат у Новом Саду, поставља се за привременог заменика адвокатске канцеларије Гнатенко Андрић Татјане, адвоката у Новом Саду.

43. Узима се на знање да је Мојовић Ирена, адвокат у Оџацима, преселила седиште своје адвокатске канцеларије у Нови Сад, Булевар Михајла Пупина 17/3, почев од 01. 11. 1995.

44. Узима се на знање да је Ердџан Александар, адвокат у Сремској Митровици, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Максима Горког 29, почев од 01. 07. 1995.

45. Узима се на знање да је Петровић Зоран, адвокат у Инђији, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Новосадска 16 — Пословни центар Војводина, почев од 01. 10. 1995.

46. Узима се на знање да је Банковачки Драгица, адвокат у Новом Саду, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Иве Андрића 3, почев од 09. 10. 1995.

47. Узима се на знање да је Михалек Ендре, адвокат у Али, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Лењина 1, почев од 01. 10. 1995.

48. Узима се на знање да је Пантовић Бригида, адвокат у Новом Саду, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Алберта Томе 6, почев од 15. 09. 1995.

49. Узима се на знање да је Субаков Милош, адвокат у Бечеју, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Жарка Зрењанина 2, почев од 09. 10. 1995.

50. Узима се на знање да је Симулов Бранка, адвокат у Панчеву, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Трг Краља Петра Првог 10, почев од 16. 10. 1995.

51. Узима се на знање да је Перишић Нада, адвокат у Кикинди, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Војводе Путника 13, почев од 05. 10. 1995.

52. Узима се на знање да је Врсајков Марија, адвокат у Бачкој Паланци, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Краља Петра Првог 13/3, почев од 01. 11. 1995.

53. Узима се на знање да је Иветић Младен, адвокат у Кикинди, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Генерала Драпшина 32, почев од 25. 09. 1995.

54. Узима се на знање да је Бабић Симо, адвокат у Зрењанину, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Трг Доситеја Обрадовића 66, почев од 23. 10. 1995.

55. Узима се на знање да је Мушицки Доротеја, адвокат у Новом Саду, преселила своју адвокатску канцеларију на адресу Кисачка 11/2, почев од 01. 11. 1995.

56. Узима се на знање да је Величковић Миле, адвокат у Оџацима, преселио своју адвокатску канцеларију на адресу Сомборска 21, почев од 09. 10. 1995.

57. Одобрава се Уговор о заступању, закључен дана 01. 10. 1995. године између ДП „Нива“ из Новог Сада, и Цигурски Бранимира, адвоката у Сремској Каменици.

58. Одобрава се Уговор о заступању, закључен дана 27. 10. 1995. године између УТП „Серво Михаљ“ из Зрењанина, и Борђевић мр Драгана, адвоката у Зрењанину.

59. Одобрава се Уговор о заступању, закључен дана 27. 10. 1995. године између ДД „Серво Михаљ — Инжињеринг“ из Зрењанина, и Борђевић мр Драгана, адвоката у Зрењанину.

60. Одобрава се Уговор о заступању, закључен дана 31. 10. 1995. године између ДД „Јубким“ из Новог Сада, и Обрадовић Мирослава, адвоката у Новом Саду.

61. Одбија се одобравање Уговора о заступању, закљученог дана 01. 09. 1995. године између Предузећа „Машиноремонт“ из Сенте, и Заједничке адвокатске канцеларије Борђевић Александра и Зорана, адвоката у Сенти.

62. Ставља се ван снаге решење Управног одбора Адвокатске коморе Војводине број 262/95. од 26. 05. 1995. године, којим је евидентиран Уговор о заступању између ПП „Фриготерм“ из Сенте, и Заједничке адвокатске канцеларије Бајић Мирослава, Борђевић Александра и Борђевић Зорана, адвоката у Сенти.

63. Одбија се одобравање анекса Уговора о заступању, закљученог дана 15. 09. 1995. године између ПП „Фриготерм“ из Сенте и Бајић Мирослава, адвоката у Сенти.

64. Одбија се одобравање Уговора о заступању, закљученог дана 01. 01. 1995. године између ПП „Унион“ из Сенте, и Бајић Мирослава, адвоката у Сенти.

65. Одбија се одобравање Уговора о заступању, закљученог дана 12. 06. 1995. године између ЗЗ „Чока“ из Чоке, и Лисул Петра, адвоката у Кикинди.

66. Одбија се одобравање Уговора о заступању, закљученог дана 01. 10. 1995. године између Ветеринарске станице „Кикинда“ из Кикинде, и Мидоровић Вукице, адвоката у Кикинди.

67. Одобравају се Правила Општинске организације адвоката у Новом Саду, донета дана 26. 10. 1995. године на Скупштини Општинске организације адвоката у Новом Саду.

68. Кривична пријава због кривичног дела надриписарства, против Хаџи Александра из Новог Сада, коју је поднела Адвокатска комора Војводине, одбачена је од стране Општинског јавног тужилаштва у Новом Саду, јер се не ради о кривичном делу које се гони по службеној дужности.

Управни одбор

Уређивачки план за тематске бројеве „Гласника” у 1995/96. години:
ВЕШТАЧЕЊА У СУДСКОМ ПОСТУПКУ (рок за предају радова 20. XII 1995)
КРИЗА ПРАВОСУДА (рок за предају радова 31. XII 1995)

Уређивачки одбор „Гласника” моли своје сараднике да текстове за објављивање опреме уважавајући следеће сугестије:

- име, презиме, звање и занимање аутора исписати у левом углу прве странице изнад наслова, у прилозима за рубрике „чланци” и „расправе”, а за рубрику „прикази” и остале рубрике, на крају текста;
- радове куцати на пуној хартији само са једне стране листа, са таквим проредом и рубом да на једној страни има око 28 редова са по 60 словних места у реду;
- обим радова не би требало да прелази за чланке 15 страница, за расправе 10 страница, а за приказе и остале прилоге 6 страница;
- речи које треба да буду штампане латиницом, подвући црвеним, а речи које треба да буду штампане курзивом подвући црним или плавим;
- фусноте сврстати по редним бројевима на крају текста, у истом прореду као текст, уз навођење података овим редом: име или иницијал имена и презиме аутора, назив дела или часописа, број књиге или тома (ако постоје), место издавања, година издавања (за часописе број и годиште), број странице (иза скраћенице стр.); ознаку *op. cit.* користити уместо назива дела и места и године издавања када се исто дело поново цитира на прескок, а ознаку *ibid.* када се исто дело цитира узастопно;
- радове треба потписати и уз њих приложити податке о адреси, броју телефона и броју жиро рачуна аутора;
- уз чланке је пожељно приложити апстракт на једном од светских језика, не дужи од половине једне куцане странице.

ГЛАСНИК АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

излази 12 пута годишње
у месечним свескама

Оснивач, власник и издавач: Адвокатска комора Војводине.
Годишња претплата: за земљу 60,00 дин., за иностранство
40 USA долара (жиро-рачун број 45700-678-2-2047
са назнаком „за Гласник”)

Овај број закључен је 13. XI 1995. године.

Према мишљењу Секретаријата за информације
Републике Србије бр. 413-01-412/91-01 од 11. априла
1991. године на ову публикацију плаћа се основни
порез на промет по Тарифном броју 8. став 1. тачка 1.
алинеја 10. Тарифе основног пореза на промет.

Компјутерски слог: Младен Мозетић, ГРАФИЧАР, Нови Сад

Штампа: ГРАФО-ОФСЕТ, Нови Сад

